

Speelobjecten: geen invloed op beschadigingen bij ongekapte kalkoenen

Ing. T. Veldkamp, onderzoeker kalkoenenhouderij

Het niet behandelen van de bovensnavels van kalkoenen leidt tot meer uitval en beschadigingen als gevolg van pikkerij. In voorgaande proeven hebben het verlagen van de lichtsterkte en het instellen van een licht/donker-schema niet tot het gewenste resultaat geleid. In een oriënterend vervolgonderzoek is nagegaan of door de aanwezigheid van speelobjecten in de stal het optreden van pikkerij tot een aanvaardbaar niveau beperkt kon worden. Dit bleek niet het geval te zijn.

Inleiding

Het Ingrepenbesluit verbiedt het verkorten van de bovensnavel bij kalkoenen met ingang van 1-9-2001 bij her- of verbouw van de stal en met ingang van 1-9-2006 als niet wordt her- of verbouwd.

Dit verbod kan leiden tot veel beschadigingen en uitval als gevolg van pikkerij. Onderzoek moet uitwijzen welke veranderingen in de houderij nodig zijn om deze nadelige gevolgen te beperken.

Uit een eerste proef is gebleken dat de schade beperkt, maar niet weggenomen kan worden als de dieren verblijven bij een lichtsterkte van minder dan 5 Lux. In deze situatie is het moeilijk om een goede controle op de dieren uit te voeren.

In een vervolproef is gekeken of met een lichtschema van 16 uur licht en 8 uur donker het pikgedrag van de kalkoenen kan worden beïnvloed. In deze proef is getracht om de lichtsterkte op 20 Lux te handhaven, maar al op dag 5 moest deze worden verlaagd naar 10 Lux en op 11 weken naar 5 Lux om de pikkerij in te dammen.

In de proef die in dit artikel wordt beschreven is nagegaan of het pikgedrag van de kalkoenen kan worden beïnvloed door de aanwezigheid van speelobjecten. Er is opnieuw gestreefd om een lichtsterkte van 20 Lux te handhaven.

Accommodatie en management

De onbehandelde kalkoenen (1200 hanen en 1800 hennen) zijn gehuisvest bij een lichtschema van 16 uur licht en 8 uur donker vanaf de eerste levensweek. De lichtsterkte was bij aanvang van de proef

55 Lux. Deze lichtsterkte is vereist omdat de kalkoenen het water en het voer moeten kunnen vinden. De lichtsterkte werd verlaagd zodra de eerste verschijnselen van pikkerij zich voordeden. De proef is uitgevoerd in vier hoofdafdelingen van stal P2. Iedere hoofdafdeling was opgesplitst in vier subafdelingen, met elk 150 kalkoenenhanen of 225 kalkoenhennen.

Licht aangepikte dieren werden behandeld met violetspray. Ernstig aangepikte dieren werden uitgeselecteerd.

Speelobjecten

Het effect van drie verschillende speelobjecten is onderzocht. Per hoofdafdeling was één controleafdeling zonder object. Per subafdeling werd een speelobject geplaatst. De geteste speelobjecten waren touwtjes, kettingen en houtwolballen. Het is algemeen bekend dat kalkoenen hun aandacht snel richten op een voorwerp dat beweegt. De gebruikte witte nylon touwtjes worden normaal gesproken gebruikt voor de bevestiging van ronddrinkers. De kettingen waren van plastic en de kleur van de schakels was afwisselend rood en wit. De onderste schakels waren rood.

De objecten werden regelmatig hoger gehangen, steeds op ooghoogte van de dieren. De houtwol werd als baal tegen de wand van de afdeling geplaatst zodat de kalkoenen er enige moeite voor moesten doen om de houtvezels uit de baal te trekken. Zodra een baal uit elkaar was getrokken werd een nieuwe geplaatst. De gebruikte houtwol wordt in de praktijk gebruikt in de kuikenkratten.

Waarnemingen

Er vond registratie plaats van het gewicht, voer- en waterverbruik, uitval en uitvalsoorzaken. Uitgeselecteerde dieren als gevolg van pikkerij zijn meegerekend als uitval. Op 15 en 20 weken zijn respectievelijk hennen en hanen beoordeeld op beschadigingen aan kop/nek, rug, vleugel en staart door pikkerij. Van elke beschadiging werd de ernst ervan vastgesteld. Hiervoor werd een score van 1 tot 4 gegeven. Score 1 was een lichte beschadiging, score 4 een zeer ernstige beschadiging. Van kalkoenen waarbij vleugel- of staartpennen waren uitgetrokken is het aantal uitgetrokken veren vastgesteld.

Pikkerij

Al op de vierde levensdag deden zich de eerste verschijnselen van pikkerij voor. De lichtsterkte is toen verlaagd van 55 naar 20 Lux. Op de vijfde levensdag nam de pikkerij dusdanige vormen aan dat de lichtsterkte verder verlaagd moest worden naar 5 Lux bij alle proefgroepen.

Het streven om de lichtsterkte op een minimaal niveau van 20 Lux te handhaven, kon niet worden gerealiseerd.

Technische resultaten

De behaalde technische resultaten staan in tabel 1. Hieruit blijkt dat de uitvalspercentages in deze proef uitzonderlijk hoog waren. Gemiddeld is bij de hanen in de eerste vier weken al bijna 8 % uitval opgetreden en bij de hennen bijna 4,5%.

De uitval door pikkerij bedroeg bij de hanen gemiddeld 6,3 % en bij de hennen 2,6 %. Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de hanen op de achtste en negende levensdag circa 3,5 % uitval door pikkerij optrad en bij de hennen 1,7 %. Deze dieren waren op de vijfde dag al ernstig aangepikt. Ruglstaartpikkerij kwam bij alle dieren het meest voor.

De speelobjecten waren vanaf de eerste dag aanwezig om de kalkoenen hieraan te laten wennen.

Tabel 1: Technische resultaten van onbehandelde kalkoenen bij speelobjecten.

Behandeling	Uitval tot 4 wk (%)	Uitval na 4 wk (%)	Aflevergewicht (g)	Voerconversie	Voerconversie***	Water/voer verhouding
Haan, geen object	8,0(5,7)	11,9(7,3)	19378	2,80	2,63	1,71
Haan, houtwol	7,4(6,0)	9,4(7,0)	19222	2,73	2,60	1,78
Haan, touw	10,8(9,7)	9,6(5,3)	19302	2,75	2,63	1,72
Haan, ketting	5,0(3,7)	11,2(5,7)	19241	2,88	2,72	1,70
Hen, geen object	7,6(5,3)	4,8(4,0)	10279	2,56	2,49	2,04
Hen, hout	3,8(3,1)	1,6(0,9)	10109	2,46	2,45	2,03
Hen, touw	1,8(0,0)	1,6(1,1)	10338	2,51	2,50	2,00
Hen, ketting	4,7(2,2)	2,6(2,0)	10185	2,53	2,50	2,03

* Tussen haakjes wordt de uitval met als oorzaak pikkerij weergegeven.

** Kalkoenhennen afgeleverd op 112 dagen en kalkoenhannen op 140 dagen leeftijd.

*** Deze voerconversie is berekend inclusief het gewicht van de uitgevallen dieren.

De uitval door pikkerij leek bij de aanwezigheid van speelobjecten met name bij de hennen lager, maar de kalkoenen hadden in deze periode nog weinig belangstelling voor de speelobjecten. Daarom kunnen de verschillen in uitval niet toegeschreven worden aan de objecten.

In de periode na vier weken ging de uitval als gevolg van pikkerij met name bij de hanen onverminderd door. Gemiddeld is bij de hanen vanaf vier weken 10,5 % uitval opgetreden en bij de hennen 2,5 %. De uitval als gevolg van pikkerij bedroeg bij de hanen gemiddeld bijna 6,5 % en bij de hennen 2 %.

De aanwezigheid van speelobjecten had bij de hanen weinig effect op het percentage uitval als gevolg van pikkerij. Bij de hennen leek het percentage uitval iets lager in de afdelingen met speelobjecten. Eerder genoemde percentages uitval zijn onacceptabel als het gaat om het welzijn van kalkoenen, het welzijn van kalkoenhouders en de bedrijfseconomie.

Zoals verwacht, werden de overige technische resultaten niet beïnvloed door de aanwezigheid van speelobjecten.

Beschadigingen

Het aantal dieren met een beschadiging met de bijbehorende ernst is weergegeven in tabel 2. Hieruit blijkt dat de speelobjecten niet tot minder beschadigingen leiden. Per steekproef van ongeveer 60 dieren had ongeveer de helft van het aantal dieren één of meer beschadigingen. Zowel in de ernst van de beschadigingen als in het aantal uitgetrokken verenpennen is geen verschil geconstateerd. Speelobjecten hebben dus niet tot minder en/of minder ernstig beschadigde kalkoenen geleid.

Samenvatting

In een proef met kalkoenhannen en -hennen is nagegaan of door de aanwezigheid van speelobjecten in de stal het optreden van pikkerij tot een aanvaardbaar niveau beperkt kan worden. Als gevolg van ernstige pikkerij op jonge leeftijd kon de gewenste lichtsterkte van 20 Lux niet worden gehandhaafd. Op de vijfde levensdag moest de lichtsterkte worden verlaagd naar 5 Lux om de pikkerij te verminderen. Beschadigingen aan de dieren en uitval als gevolg van pikkerij waren onacceptabel hoog in deze proef. Speelobjecten beperkten de pikkerij onvoldoende. In deze proef was het niet haalbaar om onbehandelde kalkoenen te huisvesten bij het voorgestelde lichtniveau van 20 Lux.

Tabel 2: Aantal beoordeelde dieren en beschadigde dieren met de gemiddelde ernst van de beschadigingen en het gemiddeld aantal uitgetrokken verenpennen.

Behandeling	Aantal dieren in steekproef	Aantal dieren met beschadigingen	Gemiddelde ernst van beschadiging	Gemiddeld aantal uitgetrokken verenpennen
<i>Haan, geen object</i>	62,0	29,0	1,26	4,97
<i>Haan, houtwol</i>	65,0	25,0	1,31	4,83
<i>Haan, touw</i>	61,0	26,0	1,30	5,00
<i>Haan, ketting</i>	59,0	45,0	1,13	4,97
<i>Hen, geen object</i>	63,0	42,0	1,41	4,17
<i>Hen, hout</i>	67,0	42,0	1,35	4,67
<i>Hen, touw</i>	59,0	35,0	1,28	4,25
<i>Hen, ketting</i>	64,0	38,0	1,45	4,86

Kalkoenen pikken naar een houtwolbaal